

EXPUNERE DE MOTIVE

1. Context și necesitatea intervenției legislative

Consiliul Superior al Magistraturii (CSM) este, potrivit Constituției, garantul independenței justiției. În practică, însă, funcționarea instituției a generat, în timp, o distanțare crescândă față de magistratura pe care o reprezintă și față de interesul public pe care trebuie să îl apere. Percepția consolidată în interiorul profesiei și în societate este că CSM a ajuns să funcționeze, în numeroase situații, ca o structură închisă, susceptibilă de a proteja sau promova interese particulare ori cercuri de influență, în loc să apere în mod efectiv independența judecătorilor și procurorilor.

În acest cadru, reforma CSM devine o condiție esențială pentru recâștigarea credibilității instituției, pentru creșterea reprezentativității membrilor săi și pentru reducerea riscului de acaparare și capturare instituțională. Este necesară, totodată, întărirea mecanismelor de integritate și transparență, astfel încât deciziile CSM să fie verificabile, motivate și asumate.

Prezentul proiect de lege urmărește să răspundă acestor necesități printr-un set coerent de măsuri care privesc atât modul de desemnare și control al membrilor, cât și conduita acestora în exercitarea mandatului și după încetarea sa.

2. Obiectivele proiectului de lege

Proiectul are următoarele obiective principale:

Creșterea reprezentativității membrilor CSM prin reformarea alegerilor, în sensul implicării întregii magistraturi și al corectării disproporțiilor de reprezentare.

Dezarticularea monopolului de influență creat de grupuri restrânse și încurajarea competiției reale, prin reguli electorale mai deschise și mai transparente.

Responsabilizarea membrilor CSM printr-o procedură de revocare efectivă, aplicabilă în practică.

Întărirea integrității prin instituirea unor incompatibilități și interdicții clare de conflict de interese și de „beneficiu” ulterior mandatului.

Asigurarea transparenței decizionale prin vot nominal, consemnarea expresă a votului fiecărui membru, motivarea deciziilor și publicarea lor pe site-ul CSM.

Prevenirea influențelor nelegitime asupra activității magistraților, inclusiv prin interzicerea expresă a oricăror intervenții formale ori informale în activitatea unui magistrat.

3. Principalele soluții propuse

3.1. Reforma alegerii membrilor CSM - reprezentativitate și participare extinsă

Proiectul urmărește schimbarea logicii de reprezentare astfel încât membrii CSM să fie desemnați în mod real de către magistratură și să reflecte structura efectivă a corpului profesional. În acest sens, sunt vizate:

- alegerea membrilor de către toți magistrații, printr-un mecanism de vot cu legitimitate națională (scrutin universal în interiorul magistraturii), reducând efectul filtrelor locale sau al structurilor de influență;
- majorarea normei de reprezentare pentru magistrații de la judecătoria, astfel încât categoria cea mai numeroasă și cea mai expusă presiunilor din sistem să fie reprezentată adecvat;

Aceste măsuri au ca efect consolidarea legitimității CSM și diminuarea posibilității ca instituția să funcționeze ca o „castă” auto-perpetuantă.

3.2. Procedură de revocare funcțională și responsabilizare reală

Actualul cadru de revocare este perceput ca fiind dificil de declanșat și aproape imposibil de finalizat în practică, ceea ce slăbește răspunderea membrilor CSM față de cei pe care îi reprezintă.

Proiectul propune:

- o procedură mai clară, cu termene, etape și garanții, astfel încât revocarea să fie un instrument real de răspundere, nu unul pur teoretic;
- mecanisme de verificare a legalității procedurii de revocare;
- reguli care să prevină transformarea revocării într-un instrument de presiune asupra votului (interdicția explicită de a vota modul în care membrul și-a exercitat dreptul de vot).

În plus, proiectul urmărește redarea unor atribuții plenului acolo unde este interesată magistratura în ansamblul său, asigurând o abordare unitară și legitimă în deciziile de importanță generală.

3.3. Interdicții și reguli de integritate pentru membrii CSM

Proiectul introduce un pachet de reguli menite să elimine conflictele de interese și să prevină folosirea poziției din CSM pentru beneficii ulterioare sau pentru influențarea carierelor:

a) Conflict de interese - subordonare profesională în ultimii 5 ani

Membrul CSM nu poate participa, direct sau indirect, la proceduri de numire, promovare, delegare sau evaluare privind persoane cu care se află ori s-a aflat într-o relație profesională de subordonare directă în ultimii 5 ani.

b) Interdicția de a beneficia de decizii adoptate în timpul mandatului

Nicio persoană care a exercitat un mandat în CSM nu poate beneficia, direct sau indirect, de pe urma unei decizii referitoare la procedura de numire, promovare sau

delegare adoptate în perioada mandatului său. Regula urmărește să elimine „capitalizarea” funcției publice și suspiciunea că anumite decizii pot fi influențate de interese personale viitoare.

c) Interzicerea oricăror intervenții în activitatea unui magistrat

Se consacră expres principiul că membrii CSM nu pot exercita niciun tip de intervenție - formală sau informală - în activitatea unui judecător sau procuror, în afara procedurilor legale și a atribuțiilor exercitate în ședințe și acte oficiale. Măsura protejează independența magistratului și separă decizia instituțională de presiunile personale.

d) Perioadă de „cooling-off” - 2 ani

Foștii membri CSM nu pot ocupa funcții de conducere în instanțe sau parchete timp de 2 ani de la încetarea mandatului. Această regulă reduce riscul de influență reziduală și previne percepția că mandatul în CSM este utilizat ca instrument pentru avansare în funcții de conducere.

3.4. Transparență și asumare: vot nominal, motivare și publicare

Proiectul întărește obligațiile de transparență prin:

- vot nominal la propunerile de adoptare a deciziilor (în măsura în care legea nu impune secretul votului);
- consemnarea explicită a votului fiecărui membru (pentru/împotrivă/abținere);
- motivarea deciziilor;
- publicarea deciziilor motivate pe site-ul CSM.

Aceste măsuri întăresc responsabilitatea individuală, permit controlul profesional și public asupra raționamentelor instituției și reduc arbitrarul.

4. Impactul social și instituțional

Adoptarea proiectului va produce efecte pozitive directe:

- creșterea încrederii în CSM și în mecanismele de guvernanță judiciară;
- reprezentativitate sporită pentru magistrații de la judecătorii și tribunale;
- reducerea riscului de influență informală și de captură instituțională;
- responsabilizarea membrilor CSM prin posibilitatea reală de revocare;
- decizii mai transparente, motivate și verificabile.

Proiectul nu implică, în mod semnificativ, costuri bugetare suplimentare, măsurile propuse fiind în principal de organizare, procedură și integritate.

5. Concluzie

Prin ansamblul soluțiilor propuse - reformarea alegerilor, creșterea reprezentativității, revocare funcțională, reguli stricte de integritate și transparență decizională - prezentul proiect de lege urmărește să transforme CSM într-o instituție autentic reprezentativă și responsabilă, capabilă să își îndeplinească efectiv rolul constituțional de garant al independenței justiției.

În considerarea celor de mai sus, se impune adoptarea prezentului proiect de lege.

Inițiatori:

Simona SPĂTARU

~~Senato~~ Senator USR

Oana MURARIU

~~DEPUTAT~~
Senator USR

Ciprian RUS

Senator USR

Stelian ION.

~~Deputat~~ Deputat USR

Alexandru-Paul DIMITRIU

~~Deputat~~ Deputat USR

Dumitru VĂDUVA

Deputat USR

Lista susținătorilor

Pentru modificarea și completarea Legii nr. 305/2022 privind Consiliul Superior
al Magistraturii

NR.	DEPUTAT/SENATOR	SEMNĂTURĂ	PARTID
1	ECHERT ADRIAN		USR
2	ȘTEFAN-LUCIAN CERNET		USR
3	BLAGA DANIEL		USR
4	HANGAN TOLYANNA		USR
5	Paraschivescu Ovidiu		USR
6	BERESCU MONICA		USR
7	M. Lău Radu		USR
8	PLOJAR ANDREI		USR
9	Diana Stoica		USR
10	GINTA GEORGE		USR
11	ALEXANDRU MARIUS NICOLAE		USR
12	ATATIASIU CORINA		USR
13	DENDROIU VLAD-IOAN		USR
14	DRĂGOEȘCU CĂZAR		USR
15	Rodeanu Bogdan		USR
16	ALIN STOIÇA		USR
17	ANDREI GHEORGHIU		USR
18	Simionul Ungureanu		USR

Lista susținătorilor

Lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 305/2022 privind Consiliul Superior al Magistraturii

NR.	DEPUTAT/SENATOR	SEMNĂTURĂ	PARTID
	MÎNDRU CĂTĂLIN-EMIL		USR
	SEBASTIAN CERNIC		USR
	Bodea Marius		USR
	SÎPS ȘORIN		USR
	PĂUN CYNTHIA		USR
	CIUBU DEACONU CUXANDBA		USR
	Ștefănuț Ștefănuț		USR
	DOBRA ELENA ADELINA		USR
	BOCHILEANU GEORGE-CĂTĂLIN		USR
	Norcoș Mircescu		USR
	CRISTIAN GHINEA		USR
	NĂGOI EMIL RĂZVAN		USR
	WUGHEL RĂZVAN-PAUL		USR
	AUREL OPRINOTU		USR